

Jan Szczepanik.

Spisal *Fridolin Kavčič.*

V naslednjih vrsticah predstavljam čitateljem mladega moža, ki se je z lastno pridnostjo in s krepko voljo povzpел do velikih iznajdb in ki nam zbuja nado, da bo s svojo vztrajnostjo dosegel še marsikaj.

Jan Szczepanik je bil rojen 12. junija l. 1872. v Krosnem pod slamnato streho ubogih roditeljev.

Ljudsko šolo je dovršil v Krosnem, nekoliko let je obiskaval latinske šole v Jaslem. Ker je bil zelo ubog, ga je trla velika beda.

Roditelja nista mogla zmagovati stroškov za sina, zato je šel na učiteljsko pripravnico v Krakov, da bi hitreje prišel do lastnega kruha. Po dovršenih študijah je bil imenovan za podučitelja v Potoku, pozneje je prišel za učitelja v Korczino z letno plačo 350 goldinarjev. Korczina je majhna, revna vas blizu Krosnega, katere prebivalci se večinoma bavijo s tkalstvom. Da ga je usoda baš v Korczino privedla, je bila njegova sreča!

Szczepanik je imel od narave veliko veselje do fizike, posebno bistro glavo pa za akustiko in optiko. Že kot mladenič je mnogo fotografiral in kmalu je začel izdelovati majhne fotografske aparate in razne stroje.

Fotografija in okorne statve Korczinskih kmetiških tkalcev so ga privedle do znamenitejših iznajdb v tkalski obrti.

Odkar se rabijo Jacquardove statve, to je od početka 19. stoletja do današnjega dne, je ni v tej stroki duhovitejše in znamenitejše iznajdbe od Szczepanikovih.

Z njegovimi iznajdbami je nastal v tkalstvu velikanski preobrat.

Szczepanik je samouk v pravem pomenu

besede, kajti tehnični in teoretični pouk iz spodnje gimnazije mu ni zadostoval. Vsak prosti trenutek je porabil za učenje fizike, da bi izpopolnil svoje znanje v tej stroki. Izposojeval si je učne knjige od krakovskih profesorjev, ker sam si jih ni mogel nabaviti. V kratkem času si je zelo izpopolnil teoretično znanje.

Kot laboratorij

si je priredil malo kuhinjo šolskega poslopja, ki je bila napolnjena z nekaterimi fotografskimi in drugimi aparati, katere je sam izumil in napravil z lastno roko. Nekaj magnetov, kosov bakra, železa in žice — to so bili njegovi skromni pripomočki.

Že kot mladenič se je ubijal z iznajdbo daljnogleda (telektroskopa), dasi ni imel nikakega navodila in izpočetka sam ni vedel, na kak način bi se dala izvesti ta misel. A njegov duh je deloval neumorno, ta misel mu ni dala miru, in res se mu je v poznejši dobi posrečila ta iznajdba po žilavi vztrajnosti, ko je poskusil in zopet zavrgel vsaj

Jan Szczepanik.